

Sygn. akt **III AUa 1450/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Goss-Kokot

Sędziowie: SSA Ewa Cyran /spr./

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans

Protokolant: insp.ds.biurowości Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2015 r. w Poznaniu

sprawy **K. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

przy udziale zainteresowanych : J. S., B. S.

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

na skutek apelacji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 25 czerwca 2014 r. sygn. akt VII U 4777/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz K. S. kwotę 120 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Ewa Cyran
-------------------------------------	-----------------------	---------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 maja 2013 roku Nr (...) znak (...) - (...) adresowaną na spółkę Księgarnia (...) s.c. B. S., J. S. z siedzibą w P. i K. S., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1, art. 6 ust. 1 pkt. 1, art. 13 pkt. 1, art. 36 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 205, poz. 1585 ze zm.), art. 58 § 1, 2 i 3 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 roku Nr 16, poz. 93 ze zm.) oraz art. 2 i art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 roku Nr 21, poz. 94 ze zm.) stwierdził, że K. S. nie podlega od 18 lutego 2013 roku obowiązkowym ubezpieczeniom

emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek Księgarnia (...) s.c. B. S., J. S. z siedzibą w P..

Odwołanie od tej decyzji złożyła K. S., domagając się jej zmiany poprzez przyznanie jej należnego zasiłku macierzyńskiego. W pierwszej kolejności odwołująca zarzuciła organowi rentowemu błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że zamiarem stron stosunku pracy nie było rzeczywiste świadczenie pracy, a umowa o pracę była czynnością pozorną, w konsekwencji nieważną, mającą na celu tylko i wyłącznie uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby. Zdaniem odwołującej organ rentowy naruszył przepisy kodeksu postępowania administracyjnego w zakresie gromadzenia materiału dowodowego, dopuszczając się dyskryminacji jej osoby, ze względu na ciążę, płeć i powinowactwo. Odwołująca podniosła, że wykonywała obowiązki pracownicze wynikające z łączącego ją z pracodawcą stosunku pracy, zarówno fakt pokrewieństwa pomiędzy stronami umowy o pracę jak i okres rzeczywistego wykonywania pracy nie mogą świadczyć o pozorności czynności prawnej. Decyzja o zatrudnieniu odwołującej mieściła się w zakresie swobody gospodarczej pracodawcy. Na tę okoliczność odwołująca wniosła o przesłuchanie zawnioskowanych świadków. Celem zawartej umowy nie była chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego bez jednoczesnego zamiaru realizowania praw i obowiązków pracowniczych. Praca w charakterze sprzedawcy książek nie jest pracą zakazaną dla kobiet w ciąży, w przypadku prawidłowego przebiegu ciąży i przestrzegania zasad BHP w miejscu pracy, nie zagraża też zdrowiu dziecka ani bezpieczeństwu kobiety ciężarnej i może być wykonywana do dnia poprzedzającego rozpoczęcie porodu. W dalszej treści pisma odwołująca wskazała, że działania organu rentowego należy uznać, za niezgodne z prawem i zasadami współżycia społecznego, bowiem nie można najpierw przyznawać stronie uprawnień, a później zmuszać ją do zwrotu świadczenia wraz z odsetkami. Takie działanie nie wpływa na pogłębienie zaufania do organów państwowych a wręcz uderza w politykę prorodzinną oraz w prawa i swobody obywatelskie zagwarantowane w Konstytucji RP.

Na rozprawie w dniu 27 listopada 2013 roku Sąd Okręgowy wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych J. S. i B. S., (...) s.c. B. S., J. S. z siedzibą w P..

Strony podtrzymały zaprezentowane wyżej stanowiska w toku postępowania sądowego. Zainteresowani przychyliili się do stanowiska odwołującej.

Sąd Okręgowy – Wydział Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 25 czerwca 2014r. (sygn. akt VII U 4777/13) zmienił zaskarżoną decyzję w całości i stwierdził, że odwołująca K. S. jako pracownik u płatnika składek Księgarnia (...), podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 18 lutego 2013 roku.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

K. S. urodziła się w dniu (...). Odwołująca jest absolwentką Zespołu Szkół (...). Po ukończeniu szkoły średniej odwołująca kontynuowała edukację w dwuletnim Studium (...). Począwszy od 2010 roku do września 2012 roku była zatrudniona na stanowisku rejestratorki medycznej w Przychodni (...) w P., na podstawie umowy zlecenia, która była każdorazowo przedłużana co miesiąc. W lipcu 2012 roku odwołująca zaszła w ciążę. W okresie od 30 sierpnia 2012 roku do 15 lutego 2013 roku odwołująca pobierała zasiłek chorobowy w związku z ciążą.

Zainteresowani J. S. (ojciec odwołującej) i B. S. (babcia odwołującej) będący (...) s.c. B. S., J. S. z siedzibą w P., prowadzą wspólnie od 1991 roku pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży książek, przy ulicy (...) w P.. Do 26 sierpnia 2013 roku siedziba księgarni znajdowała się przy ulicy (...).

Na przełomie lat 2012-2013 matka zainteresowanego B. S. chorowała na zapalenie płuc i miała trudności z poruszaniem się z uwagi na ból nogi. Podeszły wiek, problemy zdrowotne zainteresowanej i znacznie ograniczona z jej strony pomoc w prowadzeniu księgarni, spowodowały, że J. S. przestał sobie radzić z jednoczesnym wykonywaniem pracy księgarza i dostawcy towaru do księgarni. Małżonka zainteresowanego, która zastępowała B. S. w czasie jej choroby nie była w stanie dalej pomagać zainteresowanemu, ponieważ w styczniu 2013 roku podjęła pracę w sklepie obuwniczym na terenie osiedla. Ze względu na zbliżające się Święta Wielkanocne i związany z tym większy ruch

klientów zainteresowany postanowił zatrudnić pracownika i w tym celu złożył ofertę K. S.. Stan zdrowia odwołującej poprawił się na tyle, że była zainteresowana podjęciem pracy w księgarni (...).

W dniu 18 lutego 2013 roku doszło do zawarcia umowy o pracę pomiędzy J. S. i B. S. (...) s.c. B. S., J. S. z siedzibą w P. a K. S., na czas nieokreślony. Pracodawca powierzył odwołującej obowiązki sprzedawcy, w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca miała być wykonywana w księgarni (...). Strony ustaliły, że odwołująca będzie otrzymywać minimalne wynagrodzenie. Termin rozpoczęcia pracy określono na dzień 18 lutego 2013 roku. W dacie zawarcia umowy o pracę K. S. była w ciąży, o tym fakcie wiedział J. S.. W dniu 18 lutego 2013 roku lekarz E. W. przeprowadziła wstępne badanie profilaktyczne podmiotowe i przedmiotowe odwołującej i wystawiła zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku sprzedawcy, z ograniczeniem pracy przy monitorze komputera do czterech godzin dziennie. Przed przystąpieniem do pracy K. S. ukończyła wstępne szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy obejmujące instruktaż ogólny i stanowiskowy pod kierunkiem pracodawcy i została dopuszczona do wykonywania pracy na stanowisku sprzedawcy. Odwołująca złożyła oświadczenie, iż nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego z żadnym ze współników zatrudniającej ją spółki. W spornym okresie odwołująca była zameldowana pod adresem P., ul. (...).

Zgłoszenie K. S. do ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego przez płatnika składek nastąpiło w dniu 18 lutego 2013 roku na druku (...) P (...). Odwołująca była jedynym pracownikiem zatrudnionym w księgarni na podstawie umowy o pracę.

Księgarnia (...) była czynna od poniedziałku do piątku od godziny 10.00 rano do godziny 18.00 wieczorem. Na stanowisku sprzedawcy odwołująca zajmowała się sprzedażą książek, artykułów papierniczych, kartek okolicznościowych i artykułów chemii gospodarczej z Niemiec oraz obsługą kasy fiskalnej i terminala płatniczego. Kasa fiskalna nie była wyposażona w monitor ekranowy. Czynności te odwołująca wykonywała w pozycji stojącej lub siedzącej. Pozycja stojąca nie była wymuszona, odwołująca nie pracowała w warunkach stresujących i miała możliwość wypoczynku na zapleczu, wyposażonym w dwa fotele i kanapę. W okresie szkolnym, tj. w sierpniu i we wrześniu oraz w okresie Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy zainteresowany dowoził towar do księgarni codziennie.

Towar rozpakowywał na miejscu i następnie wyjeżdżał po towar do innej hurtowni.

Odwołująca nie dźwigała ciężkich paczek z książkami i nie pracowała na wysokości. Regały z półkami na książki były zainstalowane na takiej wysokości, że były łatwo dostępne bez konieczności użycia drabiny. W razie potrzeby przeniesienia towaru dostarczonego przez dostawcę, czynności te wykonywał sam zainteresowany lub na prośbę odwołującej jeden z pracowników ze sklepu spożywczo-warzywniczego, z którym księgarnia dzieliła wspólne zaplecze. Artykuły chemii gospodarczej, w skład których wchodziły płyny do płukania tkanin, lakiery do włosów, szampony i proszki do prania były przywożone z Niemiec przez J. S. i jego współpracownika M. S.. Ciężkie kartony z proszkiem do prania stały pod ladą i były ogólnie dostępne dla klientów.

Z analizy księgi przychodów i rozchodów za rok 2012 i 2013 udostępnionej przez J. S. na zarządzenie Sądu wynika, że przychód miesięczny spółki w 2012 roku wyniósł łącznie 216.721,83 zł. i tak w miesiącu styczniu wyniósł 9.432,27 zł., w miesiącu lutym - 9080,39 zł., w miesiącu marcu 10.118,30 zł., w miesiącu kwietniu -13.589,84 zł., w miesiącu maju - 9.485,41 zł., w miesiącu czerwcu - 14.572,03 zł., w miesiącu lipcu - 15.102,32 zł., w miesiącu sierpniu - 46.287,77 zł., w miesiącu wrześniu -37.970,32 zł., w miesiącu październiku - 13.449,45 zł., w miesiącu listopadzie - 16.716,74 zł., w miesiącu grudniu - 20.917,08 zł., natomiast w okresie od stycznia 2013 roku do kwietnia 2013 roku przychód spółki zamknął się w kwocie 43.770,53 zł. i tak w miesiącu styczniu wyniósł 9564,14 zł., w miesiącu lutym - 10.174,64 zł., w miesiącu marcu -12.725,48 zł., w miesiącu kwietniu - 11.306,27 zł.

Odwołująca potwierdzała swoją obecność w pracy na listach obecności w dniach od 18 lutego 2013 roku do 28 lutego 2013 roku za wyjątkiem dni wolnych 23 i 24 lutego 2013 roku, w dniach od 4 marca 2013 roku do 29 marca 2013 roku za wyjątkiem dni wolnych 1, 2, 3, 9 i 10, 16 i 17, 23 i 24, 30 i 31 marca 2013 roku oraz w dniu 1 kwietnia 2013 roku.

W dniu 2 kwietnia 2013 roku K. S. urodziła córkę Z. H..

Od dnia porodu, tj. od 2 kwietnia 2013 roku do 19 sierpnia 2013 roku, tj. przez 20 tygodni odwołująca przebywała na urlopie macierzyńskim, natomiast od 20 sierpnia 2013 roku do 16 września 2013 roku odwołująca korzystała z dodatkowego urlopu macierzyńskiego w wymiarze 28 dni.

Za okres od 2 kwietnia 2013 roku do 16 września 2013 roku odwołująca złożyła wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego w związku z urodzeniem dziecka

Podczas okresowej niezdolności do pracy odwołującej zainteresowani nie zatrudnili innej osoby na stanowisko sprzedawcy. Z uwagi na problemy finansowe zainteresowany w sierpniu 2013 roku wynajął mniejszy lokal przy ulicy (...) w P. o powierzchni 13 m². Obecnie w prowadzeniu księgi pomaga zainteresowanemu matka.

Stałymi klientami K. S. byli M. K. i J. J.. W okresie od 11 czerwca 2003 roku do 31 marca 2013 roku M. K., bliska sąsiadka J. S. pracowała w firmie PHU (...) w pawilonie nr (...) na ulicy (...) w P., codziennie przechodziła koło księgarni (...), raz w tygodniu, najczęściej w piątek, robiła ciężkie zakupy, następnie pozostawiała je w księgarni, prosząc zainteresowanego o dostarczenie ich do domu. Na przełomie lutego i marca 2013 roku M. K. zakupiła kartkę okolicznościową, kartki świąteczne oraz książkę. Była wówczas obsługiwana przez odwołującą. J. J. mieszka przy ulicy (...) w P., w związku z tym często widywał odwołującą przy pracy w księgarni. W lutym 2013 roku świadek zakupił od odwołującej papier. Z kolei M. S. jeździł systematycznie raz w tygodniu wspólnie z zainteresowanym do Niemiec po artykuły chemii gospodarczej oraz do hurtowni na F.. Świadek spotykał odwołującą dwa, trzy razy w tygodniu i może potwierdzić, że zajmowała się sprzedażą książek.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. Wydział Ubezpieczeń i Składek przeprowadził postępowanie kontrolne u płatnika składek, w celu wyjaśnienia zasadności zgłoszenia K. S. do ubezpieczeń społecznych jako pracownika u płatnika składek Księgarnia (...) s.c. B. S., J. S. z siedzibą w P..

Ustalenia poczynione w toku tego postępowania stały się podstawą do wydania zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji z dnia 8 maja 2013 roku.

W trakcie postępowania Sąd z urzędu dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego ginekologa na okoliczność ustalenia, czy odwołująca K. S. była zdolna do pracy poczynając od 18 lutego 2013 roku na stanowisku sprzedawcy polegającej na sprzedaży książek, artykułów papierniczych, obsłudze kasy fiskalnej i terminala płatniczego, w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie stanu akt sprawy, a zwłaszcza po uwzględnieniu dokumentacji dotyczącej przeprowadzonego badania profilaktycznego (k.55-59) i kartoteki leczenia z Poradni Ginekologicznej (k.64).

W pisemnej opinii z dnia 21 kwietnia 2014 roku biegły ginekolog ustalił, że odwołująca po dniu 18 lutego 2013 roku była zdolna do podjęcia pracy w charakterze sprzedawcy na specjalnie przystosowanym dla niej stanowisku pracy. Pierwszy dzień ostatniej miesiączki przed ciążą przypadał na 26 czerwca 2012 roku. W dniu 8 sierpnia 2012 roku odwołująca zgłosiła się po raz pierwszy do lekarza, który na podstawie opisanych dolegliwości rozpoznał u niej wczesną ciążę. Dolegliwości te nie ustępowały podczas kolejnych konsultacji ginekologicznych co było powodem wydania zaświadczenia o niezdolności do pracy z tytułu choroby na okres od 30 sierpnia 2012 roku do 15 lutego 2013 roku ze względu na dolegliwości ciążowe. Z dniem 18 lutego 2013 roku odwołująca podjęła pracę na stanowisku sprzedawcy w pełnym wymiarze czasu. W trakcie kolejnych konsultacji ginekologicznych zalecano odwołującej oszczędzający tryb życia. Podejrzewano hypotrofię płodu, lecz przypuszczenie to nie potwierdziło się w kolejnych obserwacjach. Przebieg ciąży u odwołującej nie wiązał się z rozpoznaniem takich patologii położniczych, jak zagrożenie porodem przedwczesnym, cukrzycą ciążowych, nadciśnieniem tętniczym, przedwczesnym oddzieleniem łożyska czy nieprawidłową jego lokalizacją. Nie stwierdzono również, poza przemijającą niedokrwistością, chorób ciężarnej mogących mieć wpływ na stan płodu.

Strony nie wniosły zastrzeżeń do opinii biegłego ginekologa.

Na podstawie powyżej przedstawionego stanu faktycznego, Sąd I instancji wydał powyższy wyrok uznając, odwołanie za uzasadnione.

Zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie umowa o pracę zawarta między odwołującą a zainteresowanymi w dniu 18 lutego 2013 roku wywiera skutki prawne na gruncie ubezpieczeń społecznych, skutkowałą bowiem powstaniem tytułu do objęcia odwołującej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym. Ubezpieczeniom społecznym z tytułu stosunku pracy podlega bowiem tylko taka osoba, która faktycznie umowę o pracę wykonuje, to jest wykonuje czynności określone w tej umowie w ramach stosunku pracy i jak pracownik. Samo zawarcie umowy i jej określenie jako umowa o pracę nie powoduje powstania tytułu do objęcia danej osoby obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu stosunku pracy. Tymczasem odwołująca wykazała w postępowaniu sądowym, iż rzeczywiście wykonywała obowiązki pracownicze wchodzące w zakres pracy sprzedawcy. Z zeznań odwołującej K. S. i zainteresowanych J. S. i B. S. przesłuchanych w charakterze strony, jak również zeznań świadków wynika jednoznacznie, iż odwołująca wykonywała swoje obowiązki w pełnym wymiarze godzin w okresie od 18 lutego 2013 roku do 1 kwietnia 2013 roku, a pracodawca miał wpływ na wykonywanie przez pracownicę obowiązków. Do zakresu obowiązków odwołującej należała sprzedaż książek, artykułów papirniczych, kartek okolicznościowych, artykułów chemii gospodarczej, obsługa kasy fiskalnej i terminala płatniczego, układanie towaru na półkach. Na zajmowanym stanowisku odwołująca nie pracowała przez osiem godzin w pozycji stojącej czy wymuszonej, w warunkach narażających ją na stres, wręcz przeciwnie, jak sama przyznała miała zapewnioną możliwość wypoczynku na zapleczu. Ponadto na podstawie opinii biegłego ginekologa Sąd ustalił, że odwołująca po dniu 18 lutego 2013 roku była zdolna do podjęcia pracy w charakterze sprzedawcy na specjalnie przystosowanym dla niej stanowisku pracy. Jak wynika z dokumentacji medycznej dolegliwości związane z ciążą, które były powodem czasowej niezdolności odwołującej do pracy w okresie od 30 sierpnia 2012 roku do 15 lutego 2013 roku, ustąpiły po dniu 15 lutego 2013 roku, a dalszy przebieg ciąży był prawidłowy. Tak więc odwołująca mogła podjąć zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu, na stanowisku sprzedawcy. Praca była świadczona przez odwołującą pod kierownictwem J. S. zarówno co do miejsca jak i czasu świadczenia pracy. Odwołująca miała realny kontakt z pracodawcą w spornym okresie. Przemawia za tym charakter pracy polegający na osobistym i bezpośrednim zajmowaniu się obsługą klientów w księgarni. Każdy dzień roboczy przynosił utarg. Analiza księgi przychodów i rozchodów potwierdza, że zainteresowani mieli finansowe możliwości w zakresie pokrycia kosztów zatrudnienia odwołującej.

A zatem Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska organu rentowego, że umowa o pracę została zawarta jedynie dla pozorów celem uzyskania długoterminowej ochrony ubezpieczeniowej i świadczeń z ubezpieczenia społecznego i jako taka jest nieważna. Ustalony w rozpoznawanej sprawie stan faktyczny świadczy nie o pozorności złożonych przez strony oświadczeń woli ani nie o obejściu ustawy, lecz o spełnieniu warunku zatrudnienia pracowniczego stanowiącego tytuł ubezpieczenia. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa i doktryny dążenie do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jako cel podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, jeżeli umowa o pracę jest faktycznie realizowana (vide wyrok Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 6 marca 2007 roku, I UK 302/2006, Lex Polonica nr 1423863, Gazeta Prawna (...) str. A6, OSNP 2008/7-8 poz.110). Taki pogląd jest ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który konsekwentnie podtrzymuje stanowisko, że chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jako motywacja do podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, a dążenie kobiety ciężarnej do uzyskania przez zawarcie umowy o pracę ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie może być uznane za zmierzające do dokonania czynności sprzecznej z prawem albo mającej na celu jego obejście, jeżeli umowa ta prowadzi do faktycznej realizacji zatrudnienia spełniającego cechy stosunku pracy (vide wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 roku, II UK 365/2003 Monitor Prawniczy 2006/5 s. 260, z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/2004 OSNP 2005/15 póż. 235, z dnia 28 kwietnia 2005 roku I UK 236/2004 OSNP 2006/1-2 póż. 28, z dnia 9 sierpnia 2005 roku III UK 89/2005 OSNP 2006/11-12 poz. 192, z dnia 24 stycznia 2006 roku I UK 105/2005 Lex Polonica nr 398342, z dnia 14 lutego 2006 roku III UK 150/2005 Lex Polonica nr 1022525, z dnia 30 maja 2006 roku II UK 161/2005, z dnia 2 czerwca 2006 roku I UK 337/2005 Wokanda 2006/12 s. 29, z dnia 8 stycznia 2007 roku I UK 207/2006 Lex Polonica nr 1348865).

Zdaniem Sądu Okręgowego w świetle utrwalonego orzecznictwa sądowego do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby zgłoszenie do tego ubezpieczenia dotyczyło osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła, a więc nie wykonywała zatrudnienia w ogóle albo wykonywała je na podstawie innej umowy niż umowa o pracę. Oceny tej nie zmienia fakt, że odwołująca w dacie zatrudnienia przez zainteresowanych była w ciąży, ani okoliczność że J. S. wiedział o tym fakcie. Praca u osoby z rodziny nawet w ciąży, a następnie pójście na zwolnienie same przez się nie dyskwalifikują takiego zatrudnienia. Więzy rodzinne pomiędzy stronami nie wykluczają łączenia obowiązków wynikających z łączącego strony stosunku pracy. Fakt, iż strony były spowinowacane wpłynął jedynie na sferę zaufania pracodawcy do pracownika, które było wyższe niż byłoby w przypadku osoby obcej. Takiej umowie nie można stawiać zarzutu sprzeczności z ustawą lub zawarcia w celu obejścia prawa (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 roku II UK 365/03 M.Prawn. 2006/5/260).

O pozorności zatrudnienia odwołującej, zdaniem Sądu nie świadczy także fakt, że w okresie przebywania K. S. na zwolnieniu lekarskim J. S. nikogo nie zatrudnił na jej miejsce. Sąd dał wiarę zainteresowanemu, że problemy finansowe oraz konieczność wynajęcia mniejszego lokalu na siedzibę księgarni doprowadziły do tego, że nie był on w stanie zaoferować pracy komuś innemu i nadal korzysta z pomocy matki. Również wysokość wynagrodzenia ustalonego przez strony w umowie o pracę nie decyduje o pozorności umowy, ponieważ było ono adekwatne do kwalifikacji zawodowych odwołującej, rodzaju powierzonych jej obowiązków i stanowiska pracy.

Postępowanie przeprowadzone zarówno przez pozwany organ rentowy jak i analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wykazało, iż wykonywana przez odwołującą umowa o pracę z dnia 18 lutego 2013 roku na rzecz płatnika składek spełnia wszystkie niezbędne elementy dla uznania jej za pracę w ramach łączącego strony stosunku pracy. Strony umowy nie złożyły oświadczeń woli jedynie dla pozorów, a czynności wykonywane przez K. S. związane z obsługą klientów w księgarni należy zakwalifikować jako podejmowane w ramach w stosunku pracy. Z tych względów umowa ta mogła i wywołała żądane skutki w sferze ubezpieczeń społecznych. Twierdzenia organu rentowego jakoby umowa o pracę została zawarta dla pozorów w celu zapewnienia świadczeń z ubezpieczenia społecznego przez odwołującą nie zostały w postępowaniu przed Sądem wykazane.

W rezultacie, zdaniem Sądu Okręgowego, umowa z dnia 18 lutego 2013 roku nie została zawarta dla pozorów, co zresztą w toku postępowania sądowego udowodniła odwołująca. Strony zawierając przedmiotową umowę miały świadomość, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik będzie faktycznie realizowała umowę na rzecz pracodawcy w sposób charakterystyczny dla stosunku pracy, a więc pod kierownictwem pracodawcy w określonym przez niego miejscu i czasie, co omówiono już powyżej. Odwołująca udowodniła, że cel zawartej umowy o pracę był zgodny z jej postanowieniami. Umowa taka więc jest ważna i skuteczna, a art. 83 kc nie znajduje do niej zastosowanie. Nadto należy wskazać, że w niniejszej sprawie organ rentowy, formułując zarzuty dotyczące zawartej przez strony umowy o pracę, nie wykazał swoich twierdzeń zgodnie z zasadą ciężaru dowodowego (art. 6 kc).

Mając powyższe na względzie Sąd I instancji, na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc i powołanych przepisów prawa materialnego zmienił zaskarżoną decyzję w całości i stwierdził że odwołująca K. S. jako pracownik podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 18 lutego 2013 roku u płatnika składek Księgarnia (...) s.c. B. S., J. S. z siedzibą w P..

Wyrok ten w całości apelacją zaskarżył pozwany organ rentowy zarzucając:

- naruszenie art. 83 ust.1, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 13 pkt 1, art. 36 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 roku Nr 1442 ze zm.), art. 58 § 1, 2 i 3 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 roku Nr 16, poz. 93 ze zm.) oraz art. 2 i art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 roku Nr 21, poz. 94 ze zm.) poprzez uznanie, że odwołująca wykonywała na rzecz spółki cywilnej (...) pracę jako pracownik;

- naruszenie art. 227 kpc poprzez nieprzeprowadzenie dowodu wnioskowanego przez organ rentowy w postaci dowodu z umowy o pracę i umowy zlecenia matki odwołującej co ma istotne znaczenie dla sprawy z uwagi na możliwość wykonywania pracy przez matkę odwołującą, a nie przez odwołującą;

- naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez danie wiary zeznaniom odwołującej oraz zeznaniom członków jej rodziny oraz znajomych rodziny w sytuacji gdy zeznania te w okolicznościach niniejszej sprawy są obarczone nie dającymi się pogodzić sprzecznościami.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o zasądzenie tych kosztów za postępowanie przed sądem drugiej instancji.

W odpowiedzi na apelację odwołująca żądała jej oddalenia jako bezzasadnej i bezpodstawnej oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja pozwanego organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał, poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Spór w analizowanej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia czy prawidłowo organ rentowy stwierdził, że K. S. nie podlega od 18 lutego 2013 roku obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek Księgarnia (...) s.c. B. S., J. S. z siedzibą w P. a jego istota do ustalenia czy strony zawarły ważną umowę o pracę czy też była to umowa pozorna.

Na wstępie rozważań, należało powołać podstawy prawne niniejszego orzeczenia.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137 poz. 887 ze zm.) obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Zgodnie z art. 12 ust. 1 cyt. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zważyć należy, że czynność zmierzająca do obejścia prawa nie może być jednocześnie czynnością pozorną oraz, że wady oświadczeń woli dotyczące nie tylko umowy o pracę, ale także umowy cywilnoprawne – nawet powodujące ich nieważność – generalnie nie skutkują w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. W tych stosunkach prawną doniosłość ma jedynie zamiar obejścia prawa przez „fikcyjne” zawarcie umowy, tj. takie, które nie wiąże się z jej realizacją, a dokonanie zgłoszenia do ubezpieczenia następuje pod pozorem zatrudnienia. Takie samo stanowisko prezentuje w swoich orzeczeniach Sąd Najwyższy, a Sąd Apelacyjny je w pełni podziela i przyjmuje za własne bez konieczności ponownego, szczegółowego przytaczania (vide: wyrok SN z 2.06.2006 r. sygn. akt I UK 337/05 – publ. Wokanda 2006/12/29; wyrok z 25.11.2005 r. sygn. akt II UK 141/04 – publ. OSNP 2005/15/235).

O objęciu obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym decyduje faktyczna realizacja umowy o pracę, a zamiar obejścia prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c. może się przejawiać jedynie w fikcyjnym zawarciu umowy tj. takim, które nie wiąże się z jej realizacją, a dokonanie zgłoszenia z tego tytułu do ubezpieczenia społecznego następuje jedynie pod pozorem jej realizacji. Dokonanie czynności prawnej dla osiągnięcia skutków, jakie ustawa z nią wiąże, nie ma i nie może mieć na celu obejścia prawa, o ile umowa o pracę jest rzeczywiście realizowana.

W analizowanym stanie faktycznym prawidłowo na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego ocenił Sąd I instancji, iż zawarta w dniu 18 lutego 2013r. między płatnikiem składek J. S. i B. S. (...) s.c. B. S. J. S. a K. S. umowa o pracę była rzeczywiście realizowana. Odwołująca w następstwie zawarcia umowy o pracę wykonywała obowiązki pracownicze jako sprzedawca na rzecz zainteresowanych w miejscu i czasie wyznaczonym przez nich, pod ich kierownictwem i w zamian otrzymywała wynagrodzenie w formie pieniężnej. Do zakresu obowiązków odwołującej należała sprzedaż książek, artykułów papieżniczych, kartek okolicznościowych, artykułów chemii gospodarczej, obsługa kasy fiskalnej i terminala płatniczego, układanie towaru na półkach. Praca była świadczona przez odwołującą pod kierownictwem J. S. zarówno co do miejsca jak i czasu świadczenia pracy. Odwołująca podpisywała listę obecności. Przed przystąpieniem do pracy przedstawiła zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do świadczenia pracy, przeszła także szkolenie bhp ogólne i stanowiskowe. Analiza księgi przychodów i rozchodów potwierdza, że zainteresowani mieli możliwości finansowe w zakresie pokrycia kosztów zatrudnienia odwołującej. Wysokość wynagrodzenia ustalonego przez strony w umowie o pracę była adekwatna do kwalifikacji zawodowych odwołującej. Dodatkowo na podstawie opinii biegłego ginekologa Sąd I instancji ustalił, iż K. S. była zdolna do pracy poczynając od dnia 18 lutego 2013r..

Oceny tej nie zmienia fakt, że odwołująca w dacie zatrudnienia przez zainteresowanych była w ciąży, ani okoliczność, że J. S. wiedział o tym fakcie. Praca u osoby z rodziny nawet w ciąży a następnie pójście na zasiłek macierzyński same przez się nie dyskwalifikują takiego zatrudnienia pod warunkiem, że praca jest rzeczywiście świadczona, co potwierdziło postępowanie dowodowe przeprowadzone przed Sądem I instancji. Pracę odwołującej w księgarni potwierdzili przesłuchani przez Sąd Okręgowy świadkowie. Umowa jest więc ważna i skuteczna a art.83 k.c. nie znajduje do niej zastosowania. Z tych względów umowa ta mogła i wywołała żądane skutki w sferze ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy formułując zarzuty dotyczące zawartej przez strony umowy o pracę nie wykazał swoich twierdzeń zgodnie z zasadą ciężaru dowodowego (art.6 k.c.). Na marginesie jedynie sąd odwoławczy podzielił opinię sądu I instancji, iż wniosek dowodowy organu rentowego o przeprowadzenie dowodu z umowy o pracę matki odwołującej był bezprzedmiotowy albowiem wynik przeprowadzonego dowodu i tak nie pozostawałby w związku przyczynowo-skutkowym z toczącym się postępowaniem.

Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie przepisu art.385 k.p.c. oddalił apelację (pkt.1 wyroku).

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie 2 wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.) w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Ewa Cyran
-------------------------------------	-----------------------	---------------